

Hver mandag skriver George Monbiot, Anna Blix, Stefan Sundström og Trygve Refsdal om alt som rører seg i naturen – fra hagestell til klimakamp.

Det er flaut at Landbruksdirektoratet støtter dristige klimapåstander uten belegg.

Kan kyr redde klimaet?

Anna Blix
KLIMA

Det finnes et videoforedrag på nett om det nerdete temaet husdyrbeite, som er sett over 2,7 millioner ganger. I videoen på ted.com forteller biologen Allan Savory hvordan vi enkelt kan stoppe klimaproblemet og ørkendannelse en gang for alle: La kyr og andre husdyr beite verdens store gressområder i mye større omfang enn før. Med det samme foredraget stilte Savory på et seminar i Oslo i slutten av mai i år. Seminaret var arrangert av Statens landbruksforvaltning (nå Landbruksdirektoratet).

Det er bare ett problem med Savorys løsning på ørkendannelse og klimaproblemet: Han har ikke bevis for påstandene. Bør et statlig organ arrangere et stort seminar om en beitebruksmetode som ikke har hold i vitenskapelige undersøkelser?

Savory mente på 1960- og 1970-tallet at å avlive store deler av de ville pattedyrpopulasjonene var en god måte å ta vare på det naturlige habitatet i Rhodesia på. Han var en kontroversiell biolog den gang som nå, og ble møtt med stor motstand.

Problemet med økosystemer er nemlig at det sjeldent finnes en «quick fix» for å hindre store, pågående endringer. Alle artene i systemet har over lang tid tilpasset seg hverandre, og fyller sin egen lille nisje. Komplekse systemer endres på komplekse måter når endringer i for eksempel klimaet skjer raskere enn før.

Nå misjonerer Savory for en annen type quick fix. Beitinge husdyr kan faktisk reversere både ørkendanning og klimaendringer, mener Savory. Han påstår at vi kan ta nok karbondioksid ut av atmosfæren og lagre det sikkert i jorda under gresslettene til å ta oss tilbake til førindustrielle nivåer, samtidig som folk får nok mat. Dette kan enkelt gjøres ved å forvalte bare halvdel av verdens gressletteområder på den måten han mener er riktig. Savorys metode går ut på å øke

beiteintensiteten, men over kortere perioder: Flere dyr, gjerne en økning på 400 prosent fra dagens nivåer, som beiter i kortere strekk i områdene.

Den teoretiske bakgrunnen er følgende: Beitedyr både spiser og tramper ned planter, og legger igjen avføring og urin som gjødsler jorda. Trampinga gjør at planterestene raskere brytes ned, slik at næringsstoffene raskere går tilbake til kretsløpet og kan bli til nye planter.

Det er ingenting galt med den teoretiske bakgrunnen. Spørsmålet er bare hvor mange dyr som skal til, hvor ofte områder skal beites, og i hvilke økosystemer dette kan virke – i tillegg til at påstandene om at Savorys

artikler publisert i fagfelleurderte tidsskrifter kan vise at Savorys metoder fører til at det blir mer plantemateriale eller øker dyrenes produksjon, og heller ikke at de forbedrer plantesamfunnet eller vannkretsløpet i jordoverflaten (og dermed hindrer ørkendannelse), sammenlignet med andre beitestrategier. I tillegg har forskere og vitenskapsfolk plukket karbonargumentene til Savory fra hverandre. Hans beiteregime kan ikke reversere klimaendringene og ta oss til førindustrielle nivåer av karbondioksid i atmosfæren.

Tilbake til Norge. Samtidig som deltagerne lyttet til Savorys foredrag i Oslo, ble mange av Norges to millioner sauer sluppet

«Problemet med økosystemer er at det sjeldent finnes en 'quick fix' for å hindre store pågående endringer»

beitemetode kan stoppe ørkendannelse og klimaendringer ikke holder mål.

Min medspaltist George Monbiot har i The Guardian gått gjennom forskningen som er gjort rundt dette beiteregimet. Han viser at ingen forsknings-

på utmarksbeite i store deler av landet. Sammen med kyr, hester og geiter omdanner de i løpet av sommeren gress, urter, lyng og løv til saftig kjøtt og frisk melk. I Norge har vi ikke problemer med ørkendannelse. Et av våre problemer er at kulturlandskapet

og gode beiteområder gror igjen – rett og slett det motsatte problemet av ørkendannelse. Når kulturlandskapet gror igjen, trues over 650 plante-, dyre- og sopparter som er avhengige av disse naturtypene.

De siste 100 årene har vi sett store endringer i landbrukspolitikken. Små gårdsbruk legges ned, og dyrene konsentreres på større bruk. Dyrene er kortere tid på beite, og spiser mer kraftfôr. Høstinga av vinterfôr går ned. Raseavl er mer innrettet mot kjøtt- og melkeproduksjon enn mot dyr som er tilpasset Norges naturlige ressursgrunnlag. De moderne rasene beiter annerledes enn de gamle, og utnytter ikke plantene på beite like godt som for 100 år siden. I tillegg er nå de store rovdynene med rette tilbake i norsk natur, etter å nesten ha vært utrydda siden 1850-tallet. Landbrukspolitikken har fjernet norsk melke- og kjøttproduksjon fra ressursgrunnlaget og premisene som ligger til grunn for et bærekraftig landbruk i Norge. Hvis kulturlandskapet som er skapt gjennom 10.000 års bruk av naturen skal bestå, må vi endre måten vi holder husdyr på i Norge. Vi må beite det gamle artsrike kulturlandskapet som gror igjen, og vi må basere oss på norske naturressurser, ikke kraftfôr fra Brasil.

Vi kan lære mye av erfaringer fra andre deler av verden. Det er viktig å forstå årsakene bak ørkendanning og å stoppe klimaendringene. Samtidig må vi klare å tenke oss om en ekstra gang, og sjekke kildene til løsninger som ser ut til å være for gode til å være sanne. Savorys løsninger er nettopp det. Kyr kan ikke redde klimaet. Det er flaut at Landbruksdirektoratet bruker tid på å arrangere et seminar med en person som ikke har noe som helst vitenskapelig belegg for påstandene sine.

I Norge kan kyr og andre beitedyr, drevet på en bærekraftig måte, være med på å redde truede naturtyper. Vi må konsentrere oss om det problemet, og ikke om uvitenskapelige quick fix-er som ikke bringer oss noen steder.

Anna Blix,
biolog og rådgiver i Samarbeidsrådet for biologisk mangfold
anna.blix@sabima.no

REDNINGEN?

Kyr og andre beitedyr kan være med på å redde truet natur – men de kan nok ikke løse hele klimaproblemet alene, skriver Anna Blix.

FOTO: BIAJOE, FLICKR